

ZNAKOWANIE ŻYWNOŚCI

Rolniczy handel detaliczny

Andrzej Ickowski
Bernard Larysz

**Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
w Gdańsku z/s w Gdyni**

Lubań, 24 lutego 2025 r.

informacje ogólne

Żywność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji musi być oznakowana zgodnie z obowiązującymi przepisami

Nie przewiduje się ulg/odstępstw od zasad znakowania żywności dla rolników, Kół Gospodyń Wiejskich czy uczestników Rolniczego Handlu Detalicznego

informacje na temat żywności

- ✓ czytelne i łatwe do zrozumienia
- ✓ umieszczone w widocznym miejscu
- ✓ nieusuwalne
- ✓ nie mogą wprowadzać w błąd co do właściwości charakteru produktu, użytych składników, jego ilości w opakowaniu, trwałości, kraju lub miejsca pochodzenia, metod wytwarzania itp.
- ✓ nie można w oznakowaniu informować o właściwościach produktu, których on nie posiada, szczególnie nie można podawać informacji przypisujących produktom właściwości zapobiegania chorobom lub leczenia chorób bądź też odwoływać się do takich właściwości;
- ✓ wysokość czcionki użyta w napisach na opakowaniach nie może być mniejsza niż 1,2mm. Tylko na bardzo małych opakowaniach, gdzie największa powierzchnia do umieszczenia informacji jest mniejsza niż 80cm² wysokość czcionki może wynosić 0,9mm

oznakowanie

zawieszce

etykiecie

opakowaniu

obwolutcie

ulotce

dokumentach
towarzyszących

dane obowiązkowe

*opakowane środki spożywcze

jedno pole
widzenia

- ❑ nazwa żywności;
- ❑ wykaz składników;
- ❑ ilość netto (masa netto, zawartość netto, objętość netto) ;
- ❑ data minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia;
- ❑ wszelkie specjalne warunki przechowywania lub użycia;
- ❑ nazwa i adres podmiotu odpowiedzialnego za informacje na temat żywności – Producenta;
- ❑ informacja o wartości odżywczej;
- ❑ oznaczenie partii produkcyjnej.

*Art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1169/2011

IJHARS

przykład etykiety produktu ekologicznego

1. Nazwa wyrobu

2. Wykaz składników

3. Data minimalnej trwałości

3a. Warunki przechowywania

4. Producent

5. Zawartość netto

6. Oznaczenie produktów eko

7. Numer jednostki certyfikującej

Ekologiczny kompot jabłkowy
pasteryzowany

Składniki: woda, jabłka ekologiczne 40%,
cukier ekologiczny, cynamon ekologiczny,
goździki ekologiczne

Najlepiej spożyć przed: dd.mm.rrrr

Przechowywać w zacienionym i chłodnym
miejscu

Producent: Ekologiczne Gospodarstwo
Rolne Wojśław Prozdrowotny
ul. Kwiatowa 3, 15-112 Strzebrzeszyszyn

500 g

Rolnictwo UE

PL-EKO-00

dane obowiązkowe

* środki spożywcze luzem (bez opakowania)

W przypadku środków spożywczych oferowanych do sprzedaży konsumentowi finalnemu lub zakładom żywienia zbiorowego bez opakowania lub pakowanych w miejscu sprzedaży, obowiązkowym jest wskazanie:

- nazwy środka spożywczego,**
- nazwy albo imienia i nazwiska producenta,**
- wykazu składników,** (w tym substancje pomocnicze w przetwórstwie, powodujące alergie lub reakcje nietolerancji),
- klasy jakości handlowej albo innego wyróżnika jakości handlowej w przypadku, gdy zostały one ustalone w przepisach prawa.**

*art. 19 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. z 2015 r., poz. 29) stanowiącym rozszerzenie wymagań określonych w art. 44 rozporządzenia (WE) nr 1169/2011

przykład oznakowania produktu luzem*

1. Nazwa wyrobu

Kompot jabłkowy pasteryzowany

2. Wykaz składników

Składniki: woda, jabłka 40%, cukier, cynamon, goździki

3. Producent

Wojśław Prozdrowotny
ul. Kwiatowa 3
15-112 Strzebrzeszszyn

*W miejscu sprzedaży na wywieszce lub w inny sposób w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi finalnemu

nazwa środka spożywczego

Nazwa, pod którą środek spożywczy wprowadzany jest do obrotu, to podstawowy element oznakowania. Jej ustalenie to pierwsza rzecz, jaką powinien zrobić producent, opracowując etykietę.

Nazwą środka spożywczego jest jego:

- nazwa przewidziana w przepisach,
- nazwa zwyczajowa,
- nazwę opisowa.

Nazwa danego środka spożywczego zawiera dane szczegółowe dotyczące warunków fizycznych tego środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania, jakiemu został on poddany (np. sproszkowany, ponownie zamrożony, liofilizowany, głęboko mrożony, zagęszczony, wędzony, pasteryzowany), bądź dane takie towarzyszą nazwie

(art. 17 rozporządzenia 1169/2011)

wykaz składników

Wykaz składników rozpoczyna się lub jest poprzedzony właściwym nagłówkiem, który składa się z wyrazu „**składniki**” lub zawiera ten wyraz.

Obejmuje on wszystkie składniki środka spożywczego, w malejącej kolejności ich masy w momencie użycia składników przy wytwarzaniu tego środka spożywczego.

(art. 18 rozporządzenia 1169/2011)

wykaz składników

Receptura :	Składniki:
woda – 100 l	mąka pszenna
mąka pszenna typ „500” – 40 kg	woda
mąka żytnia typ 750 – 20 kg	mąka żytnia
Drożdże – 2 kg	kminek
sól – 2 kg	sól
Kminek – 0,5 kg	Środek do przetwarzania mąki E 330
Polepszacz do pieczywa zawiera E 330	sól

pominięcie wykazu składników

Wykaz składników nie jest konieczny w przypadku:

- a) świeżych owoców i warzyw, w tym ziemniaków, które nie są obrane, pokrojone ani podobnie przygotowane;
- b) wody gazowanej, której opis wskazuje, że została nasycona dwutlenkiem węgla;
- c) octu uzyskanego wyłącznie z jednego podstawowego produktu metodą fermentacyjną, pod warunkiem że nie zostały dodane żadne inne składniki;
- d) sera, masła, fermentowanego mleka i śmietany/śmietanki,
- e) środków spożywczych zawierających jeden składnik, gdy: nazwa środka spożywczego jest identyczna z nazwą składnika; lub nazwa środka spożywczego umożliwia wyraźne zidentyfikowanie charakteru składnika,

(art. 19 rozporządzenia 1169/2011)

wykaz składników **alergeny**

nazwa substancji lub produktu wymienionego w załączniku II jest podkreślona za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego ją od reszty wykazu składników, np. za pomocą czcionki, stylu lub koloru tła

Składniki: mąka kukurydziana, **mleko** w proszku , woda, **jaja**

Składniki: mąka kukurydziana, mleko w proszku , woda, jaja

Składniki: mąka kukurydziana, **mleko** w proszku , woda, **jaja**

Składniki: mąka kukurydziana, **mleko w proszku** , woda, **jaja**

(art. 21 rozporządzenia 1169/2011)

QUID oznaczenie ilościowe składników %

Określenie ilości składnika lub kategorii składników wyraża się wartością procentową, która musi odpowiadać ilości składnika lub składników w chwili jego/ich użycia.

Umieszcza się go albo w nazwie środka spożywczego, albo bezpośrednio przy niej lub w wykazie składników w powiązaniu z danym składnikiem lub kategorią składników.

(art. 22 rozporządzenia 1169/2011)

QUID

a) **występują w nazwie** środka spożywczego lub są zwykle kojarzone z tą nazwą przez konsumenta

Przykład:

Kiełbasa wieprzowa średnio rozdrobniona parzona

Składniki: mięso wieprzowe 90 %, woda, czosnek, pieprz, gałka muskatołowa, substancja konserwująca E 250.

b) są **podkreślone w etykietowaniu słownie, obrazowo lub graficznie**; lub

c) są istotne w celu scharakteryzowania danego środka spożywczego i odróżnienia go od produktów, z którymi mógłby być mylony ze względu na jego nazwę lub wygląd.

Przykład:

Napój o smaku jabłkowym

Składniki: woda , cukier, sok jabłkowy 0,02%

oznaczenie składników złożonych

Składnik złożony (np. polewa czekoladowa w produkcie: galaretki w czekoladzie) może być włączony do wykazu składników pod własną nazwą, w zakresie, w jakim jest to przewidziane przez prawo lub przyjęte zwyczajowo, w przeliczeniu na jego całkowitą masę, pod warunkiem, że natychmiast po nim występuje wykaz jego składników.

Wykaz składników w przypadku składników złożonych nie jest obowiązkowy, gdy składnik złożony stanowi mniej niż 2% produktu gotowego. Przepis ten nie ma zastosowania w przypadku dodatków do żywności i składników alergennych.

(art. 18 rozporządzenia 1169/2011)

kraj lub miejsce pochodzenia

Należy wskazać zawsze w przypadku:

- gdy brak takiej informacji może wprowadzić w błąd, co do rzeczywistego kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego, szczególnie gdy etykieta sugeruje inne pochodzenie,
- mięsa wieprzowego, drobiowego, z kóz i owiec,
- mięsa wołowego,
- świeżych owoców i warzyw,
- miodu

(art.26 rozporządzenia 1169/2011)

przykład oznakowania owoców i warzyw luzem*

1. Nazwa wyrobu

2. Kraj pochodzenia

3. Flaga państwa poch.

4. Specyfikacja handlowa

Jabłka odmiana champion

Polska

Klasa I

ilość towaru w opakowaniu

Towary paczkowane

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 o towarach paczkowanych, za towar paczkowany należy uznać każdy **produkt umieszczony w opakowaniu jednostkowym dowolnego rodzaju**, jeśli spełnione są jednocześnie następujące wymagania:

- 1) **ilość nominalna produktu, jednakowa dla całej partii,**
- 2) **nieprzekraczająca 50 kg lub 50 l,**
- 3) **odmierzana jest bez udziału nabywcy,**
- 4) **nie może zostać zmieniona bez naruszenia opakowania.**

Przykłady produktów będących i nie będących towarami paczkowanymi:

towarem paczkowanym jest ser żółty w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej jednakowej dla całej partii 500 g, ale nie jest nim szynka, która w obrębie partii oznaczona jest na opakowaniach różną zawartością produktu (czyli ilością rzeczywistą), np. 505 g, 502 g, 495 g, 506 g, 500 g,

towarem paczkowanym jest chleb oferowany do sprzedaży w opakowaniu np. z folii lub torby papierowej, zamkniętym np. przy pomocy klipsa lub naklejki, o ilości nominalnej jednakowej dla całej partii 400 g, ale nie jest nim bułka oferowana do sprzedaży na sztuki bądź w otwartej papierowej torebce.

towary paczkowane

wysokość liter i cyfr w oznaczeniu ilości nominalnej towaru paczkowanego

Ilość nominalna towaru paczkowanego	Minimalna wysokość cyfr i liter mm
do 50	2
powyżej 50 do 200	3
powyżej 200 do 1000	4
powyżej 1000	6

data minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia

Każdy producent żywności ma obowiązek informowania konsumenta końcowego o trwałości danego produktu spożywczego, sposobie jego przechowywania i przygotowywania do bezpiecznego spożycia.

Producenci przed wprowadzeniem produktu do sprzedaży sprawdzają, jak długo i w jakich warunkach ich wyrób może być przechowywany. Formą tego sprawdzenia jest **przeprowadzenie** laboratoryjnych **badań przechowalniczych**, potwierdzających deklaracje producenta, co do trwałości produktu.

Mogą one dotyczyć parametrów mikrobiologicznych, ale i też organoleptycznych czy fizykochemicznych. Szczegółowy zakres badań dobiera się w zależności od rodzaju i charakterystyki badanego produktu.

data minimalnej trwałości lub termin przydatności do spożycia

Termin przydatności do spożycia

„należy spożyć do ...”

Charakterystyka

Stosowany w przypadku środków spożywczych, które z mikrobiologicznego punktu widzenia szybko się psują i z tego względu już po krótkim czasie mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

Znakowanie

Należy spożyć do: dzień, miesiąc i rok

Data minimalnej trwałości

„najlepiej spożyć przed (końcem)”

Charakterystyka

Oznacza datę, do której dany środek spożywczy zachowuje swoje szczególne właściwości pod warunkiem jego właściwego przechowywania.

Znakowanie

Najlepiej spożyć przed: dzień, miesiąc i rok

lub

Najlepiej spożyć przed końcem: miesiąc, rok

data minimalnej trwałości

oznaczenia daty minimalnej trwałości nie jest wymagane dla:

- świeżych owoców i warzyw, w tym ziemniaków, które nie są obrane, pokrojone ani podobnie przygotowane; odstępstwo to nie ma zastosowania do kiełkujących nasion i podobnych produktów, takich jak kiełki warzywne,
- win, win likierowych, win musujących, win aromatyzowanych oraz podobnych produktów uzyskanych z owoców innych niż winogrona, a także napojów objętych kodem CN 2206 00 uzyskanych z winogron lub moszczu winogronowego,
- napojów o zawartości alkoholu wynoszącej 10% objętościowo lub więcej,
- wyrobów piekarniczych lub cukierniczych, które ze względu na swoją specyfikę są zwykle spożywane w ciągu 24 godzin od wytworzenia,
- octu,
- soli kuchennej,
- cukru w stanie stałym,
- wyrobów cukierniczych składających się prawie wyłącznie z cukrów aromatyzowanych lub barwionych,
- gum do żucia oraz podobnych produktów do żucia.

warunki przechowywania lub użycia

Jeżeli artykuły wymagają szczególnych warunków przechowywania lub warunków użycia, należy podać te warunki.

Aby umożliwić odpowiednie przechowywanie lub użycie towarów po otwarciu opakowania, w stosownych przypadkach podaje się warunki przechowywania lub termin przydatności do spożycia (po otwarciu opakowań).

Przykład:

Przechowywać w temperaturze od 0°C do 10°C

Po otwarciu opakowania spożyć w ciągu 48 godzin

producent

nazwa i adres podmiotu odpowiedzialnego za informacje na temat żywności

Umieszczone na etykiecie dane identyfikacyjne podmiotu działającego na rynku spożywczym, w tym jego adres muszą być zgodne z danymi wykazanymi w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) lub Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

Posługiwanie się skróconą nazwą jest dopuszczalne jedynie w przypadkach, gdy skrót ten jest zarejestrowany i uwidoczniony w KRS bądź w CEIDG.

Firmą przedsiębiorcy jest jego imię i nazwisko.

wartość odżywcza

Z obowiązku podawania informacji o wartości odżywczej wyłączone są:

żywność, w tym żywność wytwarzana ręcznie, dostarczana bezpośrednio przez wytwórcę małych ilości produktów konsumentowi finalnemu lub miejscowym placówkom handlu detalicznego bezpośrednio zaopatrującym konsumenta finalnego.

kod identyfikacyjny partii produkcyjnej

Środek spożywczy w opakowaniach jednostkowych znakuje się kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej na opakowaniu lub etykiecie, a w innych przypadkach kod identyfikacyjny umieszcza się na opakowaniu lub pojemniku albo zamieszcza się go w dokumentach przewozowych bądź innych dokumentach towarzyszących.

Jeżeli nie jest możliwe jednoznaczne odróżnienie kodu identyfikacyjnego od innych informacji zawartych w oznakowaniu, kod identyfikacyjny powinien być poprzedzony literą „L”.

Numer partii produkcyjnej jest niezbędny dla identyfikacji danego produktu. Ma to znaczenie w przypadku np.: rozpatrywania reklamacji konsumenta.

Partia produkcyjna rozumiana, jako określona ilość środka spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego w praktycznie takich samych warunkach.

kod identyfikacyjny partii produkcyjnej

Znakowanie numerem partii produkcyjnej nie jest wymagane w przypadku:

- produktów rolnych w stanie surowym transportowanych bezpośrednio z gospodarstwa rolnego, w którym zostały wyprodukowane,
- przeznaczonych do sprzedaży albo dostarczenia do miejsc tymczasowego składowania, przygotowania albo pakowania,
- przewożonych do grup producentów rolnych,
- zebranych i zgromadzonych w celu dalszego niezwłocznego przygotowania lub przetworzenia,
- środków spożywczych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta bez opakowania lub pakowanych na życzenie w miejscu sprzedaży albo opakowanych w celu niezwłocznej sprzedaży,
- środków spożywczych w opakowaniach lub pojemnikach, jeśli największa powierzchnia tego opakowania lub pojemnika jest mniejsza niż 10cm²,
- środków spożywczych, których oznakowanie zawiera datę minimalnej trwałości albo termin przydatności do spożycia, określone z podaniem, co najmniej dnia i miesiąca, jeżeli to wystarcza do identyfikacji partii produkcyjnej.

czytelność oznakowania

Wszystkie informacje obowiązkowe na temat żywności muszą być nieusuwalne, nie mogą być w żaden sposób ukryte, zasłonięte, pomniejszone ani przerwane innymi nadrukami i ilustracjami.

Minimalna wysokość czcionki, jaką mają być podawane na etykiecie informacje obowiązkowe: „wysokość x” równą, co najmniej 1,2 mm.

W przypadku opakowań, których największa powierzchnia jest mniejsza niż 80 cm² – minimalna „wysokość x” może wynosić, co najmniej 0,9 mm.

„w przypadku liter drukowanych i cyfr należy stosować wielkość czcionki jak dla litery „A” w wyrazie „Appendix” podanym jako przykład w Załączniku IV rozporządzenia 1169/2011”

czytelność oznakowania

Największa powierzchnia opakowania (stanowisko Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Konsumentów w Komisji Europejskiej):

- ❑ opakowania o kształcie sześcianu lub prostopadłościanu – największą powierzchnię stanowi jeden cały bok opakowania – na podstawie stosunku wysokości do szerokości;
- ❑ opakowania o nieregularnych kształtach – butelki, puszki, słoiki – największą powierzchnię opakowania stanowi 1/3 całkowitej bocznej powierzchni opakowania z wyłączeniem wieczek, denek, kołnierzy wokół wieczek i denek puszek, szyjek butelek i słoików, a także miejsc, w których szyjki się rozszerzają.

czytelność oznakowania

język

Obowiązkowe informacje na temat żywności muszą być podawane w języku łatwo zrozumiałym dla konsumentów z państw członkowskich, w których dany środek spożywczy jest wprowadzany do obrotu.

Nie zabrania się podawania danych szczegółowych w kilku językach.

Informacje podane w kilku językach nie mogą się wzajemnie wykluczać.

Art. 6 ust 1 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych: **Oznakowanie co najmniej w języku polskim.**

Kontrola IJHARS

Upoważnienie - imienne okresowe upoważnienie do przeprowadzania kontroli

Kontrole przeprowadzane będą m. in. na targowiskach, w środkach transportu, urządzeniach tymczasowych i ruchomych \Rightarrow utrudnione określenie tożsamości kontrolowanego podmiotu przed rozpoczęciem kontroli \Rightarrow utrudnienie oznaczenia przedsiębiorcy objętego kontrolą oraz wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu w upoważnieniu.

KONTROLA JAKOŚCI

Kontrola – zgodnie z ustawą o jhars na zgodność z krajowym oraz unijnym prawem żywnościowym
Decyzja administracyjna oraz sankcje – zgodnie z ustawą o jhars.

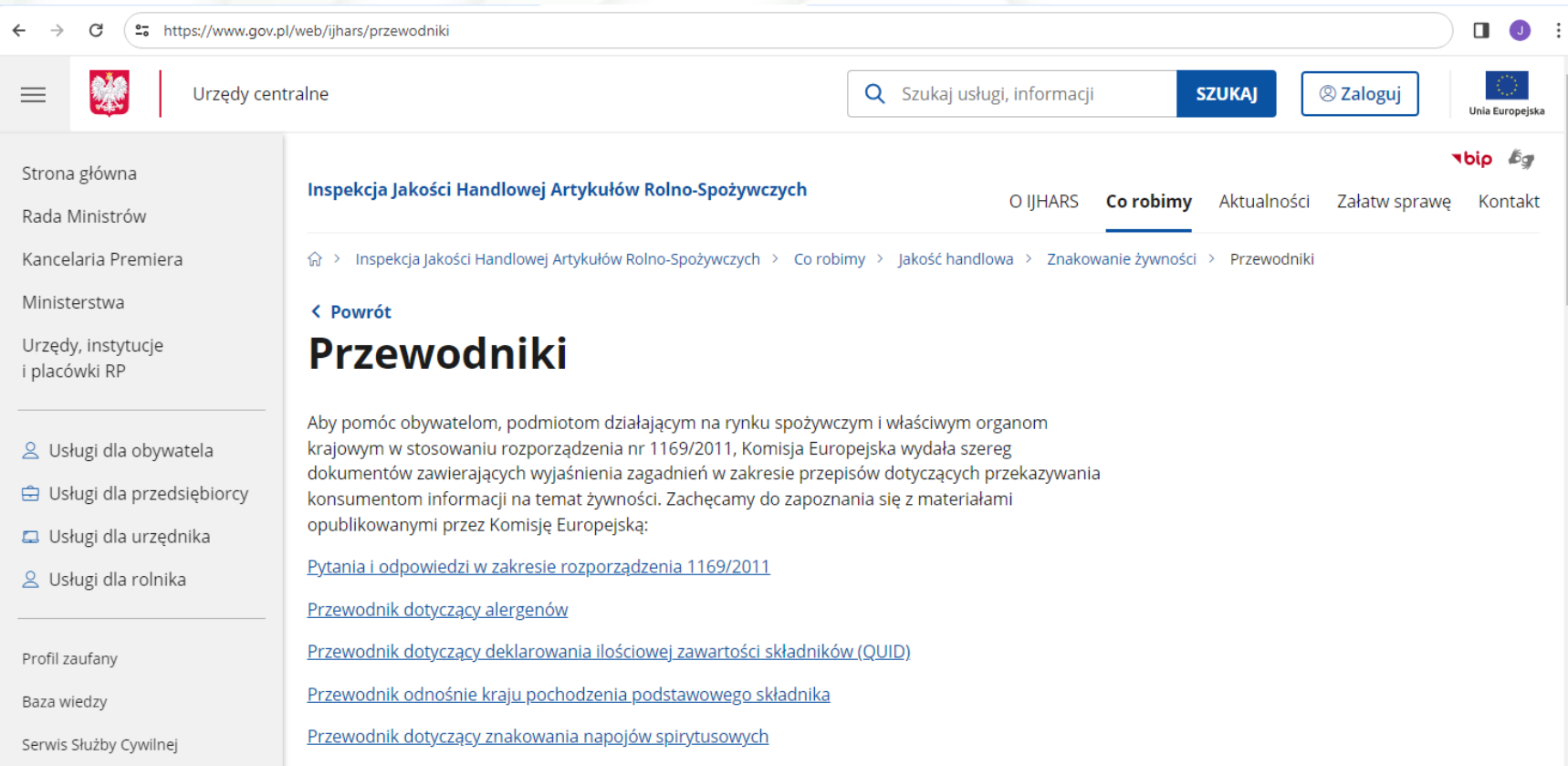
artykuł rolno-spożywczy zafałszowany -

produkt, którego skład jest niezgodny z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych, albo produkt, w którym zostały wprowadzone zmiany, w tym zmiany dotyczące oznakowania, mające na celu ukrycie jego rzeczywistego składu lub innych właściwości, jeżeli niezgodności te lub zmiany w istotny sposób naruszają interesy konsumentów finalnych, w szczególności jeżeli:

- a) dokonano zabiegów, które zmieniły lub ukryły jego rzeczywisty skład lub nadały mu wygląd produktu zgodnego z przepisami dotyczącymi jakości handlowej,
- b) w oznakowaniu podano nazwę niezgodną z przepisami dotyczącymi jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych albo niezgodną z prawdą,
- c) w oznakowaniu podano niezgodne z prawdą dane w zakresie składu, pochodzenia, terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, zawartości netto lub klasy jakości handlowej;

dodatkowe informacje

<https://www.gov.pl/web/ijhars/przewodniki>

The screenshot shows a web browser displaying the page <https://www.gov.pl/web/ijhars/przewodniki>. The page is part of the IJHARS (Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych) website. The header includes the Polish coat of arms, the text "Urzędy centralne", a search bar with "Szukaj usługi, informacji" and a "SZUKAJ" button, and a "Zaloguj" button. The main navigation menu includes "O IJHARS", "Co robimy" (highlighted), "Aktualności", "Załatw sprawę", and "Kontakt". The breadcrumb trail is: [Strona główna](#) > [Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych](#) > [Co robimy](#) > [Jakość handlowa](#) > [Znakowanie żywności](#) > [Przewodniki](#). The main content area features a "Powrót" link and a large heading "Przewodniki". Below the heading, there is a paragraph explaining the purpose of the information: "Aby pomóc obywatelom, podmiotom działającym na rynku spożywczym i właściwym organom krajowym w stosowaniu rozporządzenia nr 1169/2011, Komisja Europejska wydała szereg dokumentów zawierających wyjaśnienia zagadnień w zakresie przepisów dotyczących przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Zachęcamy do zapoznania się z materiałami opublikowanymi przez Komisję Europejską:". Below this paragraph are four links: [Pytania i odpowiedzi w zakresie rozporządzenia 1169/2011](#), [Przewodnik dotyczący alergenów](#), [Przewodnik dotyczący deklarowania ilościowej zawartości składników \(QUID\)](#), [Przewodnik odnośnie kraju pochodzenia podstawowego składnika](#), and [Przewodnik dotyczący znakowania napojów spirytusowych](#). The left sidebar contains a menu with "Strona główna", "Rada Ministrów", "Kancelaria Premiera", "Ministerstwa", "Urzędy, instytucje i placówki RP", "Usługi dla obywatela", "Usługi dla przedsiębiorcy", "Usługi dla urzędnika", "Usługi dla rolnika", "Profil zaufany", "Baza wiedzy", and "Serwis Służby Cywilnej". The bottom right corner of the page features the IJHARS logo, which consists of a stylized wheat stalk and the text "IJHARS".

<https://www.gov.pl/web/ijhars/przewodniki>

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

Andrzej Ickowski

Tel.: (58) 660 55 35

e-mail: a.ickowski@wihars.gdansk.pl

Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
w Gdańsku z/s w Gdyni,
ul. Polska 15, 81-339 Gdynia